

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

15 juni 2001

ONTWERP VAN DECREET

**houdende wijziging van het decreet van 14 juli 1993
tot oprichting van het Grindfonds en tot regeling van de grindwinning**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme
uitgebracht door mevrouw Anne-Marie Baeke**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer André-Emiel Bogaert.

Vaste leden :

Mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, de heren Jan Laurys,
Eddy Schuermans, Paul Van Malderen ;

De heren Jacques Laverge, Didier Ramoudt, Cis Schepens,
Frans De Cock ;

De heren Mathieu Boutsen, Roland Van Goethem, Frans
Wymeersch ;

De heren Jacky Maes, Robert Voorhamme ;

De heer Jos Stassen ;

De heer André-Emiel Bogaert.

Plaatsvervangers :

De heer Jos De Meyer, mevrouw Trees Merckx-Van Goey,
mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, de heer Jef Van Looy ;

De heren Jul Van Aperen, Peter Gysbrechts, Koen Helsen,
André Moreau ;

De heren Jean Geraerts, Jan Penris, Miel Verrijken ;

Mevrouw Anne-Marie Baeke, de heer Leo Peeters ;

Mevrouw Veerle Declercq ;

De heer Jan Loones.

Zie :

703 (2000-2001)

– Nr. 1 : Ontwerp van decreet

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting door de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media	4
I.1. Noodzaak tot wijziging van het grinddecreet	4
I.2. Voorgestelde wijzigingen	4
I.3. Adviesprocedure	5
I.4. Conclusie	6
II. Algemene bespreking	7
III. Artikelsgewijze bespreking	7
IV. Stemming	7

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme heeft op 13 mei 2001 het ontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 14 juli 1993 tot oprichting van het Grindfonds en tot regeling van de grindwinning besproken.

I. Toelichting door de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media

I.1. Noodzaak tot wijziging van het grinddecreet

De Vlaamse regering heeft op 27 april 2001 beslist een aantal wijzigingen aan het decreet van 14 juli 1993 tot oprichting van het Grindfonds en tot regeling van de grindwinning voor te leggen aan het Vlaams Parlement. Het door de Vlaamse regering gevraagde technisch nazicht gaf geen aanleiding tot wijzigingen zodat het oorspronkelijke ontwerp van decreet, aangevuld met enkele wijzigingen na advies van de Raad van State, nu aan de bevoegde commissie kan worden voorgelegd.

Het grinddecreet van 14 juli 1993 trad in werking op 1 januari 1995. Na zes werkingsjaren is het noodzakelijk gebleken om het grinddecreet te wijzigen en dit om volgende redenen.

Het Rekenhof, de afdeling wetgeving van de Raad van State, de administratie en de grindcomités wezen op een aantal anomalieën die enkel kunnen worden weggewerkt via een decreetswijziging, (onder andere problemen bij de ambtshalve heffingen, de overdracht van de saldi van de onderscheiden comités naar het volgende begrotingsjaar en de verdeling van de wegens heirkraft niet ontgonnen tonnen).

Naar aanleiding van ervaringen op het terrein werd de nood sterk aangevoeld om in het decreet een adequaat en efficiënt doch preventief werkend boetesysteem uit te werken en de toezichthoudende ambtenaren een aantal bevoegdheden toe te kennen.

Aangezien het belasten van het herstructureringscomité met de volledige herstructurering een financieel onhaalbare kaart dreigt te worden indien alle werken via aanbestedingen en/of offertes moeten worden toegewezen en uitgevoerd, moeten ook de taken van het herstructureringscomité noodza-

kelijkerwijze worden herschikt. In het voorliggende decreet zullen de ontgrinders volgens het algemeen kader van de VLAREM-reglementering en mits een afdoende waarborgstelling, instaan voor de nabestemming. Dit lost het financieringsprobleem op en steunt op een volledige consensus tussen alle betrokken actoren.

Heden dreigen diverse grindontginningen te worden geblokkeerd door de onmogelijkheid om de bovengrond nog op voorlopige depotplaatsen te stockeren. Het rechtstreeks verwerken van deze gronden bij de herinrichting van de grindontginningengebieden is binnen het vigerende grinddecreet niet mogelijk. Het voorliggende ontwerp van decreet voorziet in een werk-met-werk-systeem en komt integraal tegemoet aan deze problematiek. Elk verder uitstel betekent in concreto onnodige en geldverslindende depotvorming en leidt tot visuele vervuiling van het Limburgse landschap.

I.2. Voorgestelde wijzigingen

Daar bij het vaststellen van de hoogte van de grindheffing oorspronkelijk ook rekening werd gehouden met de afwerkingsverplichtingen na ontgrinding, dient deze heffing heden gereduceerd te worden. In het voorontwerp van decreet worden de nieuwe grindheffingen vastgelegd die zullen gelden nadat het waarborgfonds operationeel werd gemaakt.

De functioneel bevoegde minister heeft tot op heden een vernietigingsbevoegdheid ten aanzien van de beslissingen van de onderscheiden grindcomités. Daar het Grindfonds een pararegionale A is enerzijds en de diverse subcomités met rechtspersoonlijkheid een beslissingsbevoegdheid hebben anderzijds, werd de toestand gecreëerd dat subcomités financiële beslissingen konden nemen met een directe weerslag op de door de minister beheerde begroting van het Grindfonds. Hierin medegesteund door een advies van het Rekenhof, is er nood om de vernietigingsbevoegdheid op grond van inbreuken op het algemeen belang of de wet te wijzigen in een voorafgaandelijk goedkeuringstoezicht.

Het voorgestelde nieuwe decretale kader zal een financiële weerslag hebben voor het Grindfonds. Door het feit dat de ontgrinders dienen in te staan voor de afwerking van de ontgrinde gebieden en bijgevolg het herstructureringscomité van deze taken wordt ontlast, zal een gedeelte van de tot op heden geïnde heffingen ondergebracht worden in het waarborgsysteem dat de Vlaamse regering in overleg met de grindsector zal afsluiten zoals voor-

zien in het in te lassen artikel 15bis (artikel 13 van dit ontwerp van decreet). Hierdoor zullen de inkomsten van het Grindfonds in het algemeen dalen en zullen in concreto de middelen van het herstructureringscomité gevoelig verminderen.

Anderzijds kunnen de inkomsten van het Grindfonds stijgen indien de Vlaamse regering beslist uitvoering te geven aan het laatste lid van artikel 22 van het decreet (artikel 17 van dit ontwerp van decreet). Met name kan zij beslissen om een grindheffing op te leggen aan diegenen die infrastructuurwerken uitvoeren in de provincie Limburg voor 2006. Deze mogelijkheid wordt ingegeven door de reden dat enerzijds de grindheffing een solidariteitsbijdrage is en dat anderzijds bepaalde infrastructuurwerken de concurrentie dermate kunnen verstoren dat de aan de heffing onderworpen tonnen niet of onvoldoende binnen het tijdsbestek van het grinddecreet kunnen worden geproduceerd (m.a.w. indien de inkomsten van het Grindfonds zwaar gehypothekeerd zouden worden en de doelstellingen van het decreet op deze wijze in het gedrang zouden dreigen te komen). De Vlaamse regering wordt gemachtigd om de modaliteiten hier toe te bepalen.

Een tweede potentiële bron van supplementaire inkomsten zijn de gelden die, in voorkomend geval, als gevolg van het opleggen van ambtshalve heffingen, verhogingen van heffingen en administratieve boeten rechtstreeks naar het Grindfonds zullen vloeien.

1.3. Adviesprocedure

Het huidig voorliggend ontwerp van decreet werd gunstig geadviseerd door het grindcomité, het herstructureringscomité, het sociaal comité en het onderzoekscomité.

De adviezen die de Inspectie van Financiën op 21 april 1999 en 25 april 2001 uitbracht op dit ontwerp van decreet ondersteunen alle voorstellen tot wijziging van het decreet in het algemeen en uiten geen bezwaren ten aanzien van de wijzigingen met een financiële weerslag in het bijzonder.

De SERV stelde in zijn advies dat het onderhavige ontwerp van wijzigingsdecreet toelaat de werkbaarheid van het grinddecreet te verhogen en bestaande problemen bij de uitvoering ervan aan te pakken. De goede werking van de grindwinning maakt een decreetwijziging tevens noodzakelijk.

Als reactie op dit advies kan worden gesteld dat de grindheffingen in voorliggend ontwerp van wijzigingsdecreet worden vastgelegd.

Aangaande het waarborgsysteem vraagt de Vlaamse regering van de decreetgever de machtiging om – onder strikte voorwaarden – hiertoe het initiatief te mogen nemen. Er zijn immers enerzijds duidelijke restricties verbonden aan de invulling van het waarborgsysteem : het kan enkel betrekking hebben op de afwerking na ontgrinding en het waarborgsysteem dient éénvormig te zijn. Anderzijds dienen de onderscheiden grindcomités vooreerst een gedetailleerde uitgavenbegroting op te stellen, waarna het grindcomité een voorstel voorlegt aan de Vlaamse regering. De regering zal zodoende – ook in de formele zin – aan beperkingen onderhevig zijn, met name zal zij slechts mits een afdoende en uitdrukkelijke motivering een andersluidende beslissing kunnen nemen.

Het effectief invullen van het waarborgsysteem, van de gedeeltelijke bestemming van de voorafgaandelijk geïnde grindheffingen en van de omslagsleutels dient een voldoende flexibel karakter te krijgen. In de mate dat het waarborgsysteem immers niet optimaal functioneert of niet langer tegemoet komt aan de decretale doelstellingen, is het ten eerste aangewezen om op een soepele wijze, en dit op een (nieuw) voorstel van het grindcomité, hieraan op een snelle en adequate wijze te verhelpen. Dit mede gelet op de bijzondere tijdsdruk die op deze materie kleeft.

De essentiële bepalingen dienaangaande zijn zodoende decretaal verankerd (de afwerking na ontgrinding wordt terug een verplichting van de onderscheiden houders van de nodige vergunningen ; het gedeelte van de grindheffing dat hierop betrekking had, werd verminderd pro rata de nieuwe verhouding afwerking/uitrusting in het herstructureringsgebeuren). Niettemin wordt, op basis van de opmerkingen van de SERV, in het betrokken artikel bijkomend ingelast dat de Vlaamse regering voorafgaandelijk aan de uitvoering van het waarborgsysteem het advies inwint van de SERV en de MINA-Raad.

De MINA-Raad onderschrijft de vooropgestelde wijzigingen, doch wijst op twee aspecten.

De opmaak van de structuurvisie (een taak van het herstructureringscomité) dient beschouwd te worden als een dynamisch proces met mogelijkheden van bijsturing. Van belang hierbij is onder meer dat er een afstemming plaatsvindt tussen de structuurvisie en het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen,

het provinciaal structuurplan en hun uitvoeringsplannen. In het kader van deze bemerking werd het ontwerp van wijzigingsdecreet aangepast.

Ten tweede vroeg de MINA-Raad dat de overheid er op toeziet dat de werking van het sociaal comité gewaarborgd wordt, ook na 1 januari 2006, zonder het globale afbouwscenario in het gedrang te brengen. Er kan gesteld worden dat de begroting van het sociaal comité in deze zin is opgesteld en dat het grinddecreet in zijn huidige vorm reeds garant staat voor de verdere werking van het sociaal comité na 1 januari 2006.

Op 20 november 2000 bracht de Raad van State afdeling wetgeving haar advies uit. In het ontwerp van wijzigingsdecreet werd aan alle opmerkingen van de Raad van State tegemoet gekomen.

Deze aanpassingen van het ontwerp brengen met zich mee dat de nummering van de artikelen van het oorspronkelijke ontwerp verschilt van deze van het voorliggend ontwerp.

Enerzijds werden sommige artikels samengenomen omdat ze alle betrekking hadden op éénzelfde artikel van het basisdecreet en anderzijds werden wijzigende artikels gesplitst omdat ze betrekking hadden op onderscheiden artikels van het basisdecreet. Op deze manier verkrijgt men een beter leesbare tekst.

Het oorspronkelijk artikel 8 voerde nieuwe mogelijkheden in om de beslissingen van het Grindcomité en de subcomités voorwaardelijk goed te keuren. De Raad van State wees terecht op de onduidelijkheden die deze voorwaardelijke goedkeuring met zich bracht. De voorwaardelijke goedkeuring werd dan ook niet weerhouden in het voorliggend ontwerp.

Het onmiddellijk inbaar karakter van heffingen van ambtswege, opgelegd aan houders van een vergunning voor grindwinning, werd geschrapt en vervangen door de door de Raad van State voorgestelde mogelijkheid van bezwaar ten behoeve van de heffingsplichtigen.

Fundamenteel is de opmerking van de Raad van State aangaande de mogelijkheden om aan de Vlaamse regering over te laten de aanslagvoet van de heffing vast te stellen. De grindwinning is immers een belasting die slechts door de decreetgever kan worden vastgesteld. Dit geldt a fortiori voor de hoofdbestanddelen van de heffing, zoals de grondslag, de aanslagvoet en de eventuele vrijstellingen. Er werd tegemoetgekomen aan deze opmerking

van de Raad van State door in het (nieuwe) artikel 12, 2°, de effectieve bedragen van de heffing decretaal vast te leggen. Dit kan worden gerealiseerd door de effectieve toekomstige uitgaven van alle subcomités te berekenen.

De berekening van deze uitgaven was op haar beurt afhankelijk van de financiële oplossing die moest worden uitgewerkt voor de afwerkingskost van de gemengde gebieden. Deze laatste kon worden bepaald na het totstandkomen van een samenwerkingsovereenkomst tussen de intercommunale vereniging IML en het Grindcomité. Het Grindcomité keurde op 26 maart 2001 deze overeenkomst goed. Deze samenwerkingsovereenkomst werd door de Vlaamse regering goedgekeurd op 27 april 2001.

Door het totstandkomen van het samenwerkingsprotocol tussen het Grindcomité en IML konden dan ook de nieuwe heffingen vastgesteld worden. Er kwam immers duidelijkheid over de algemene, toekomstige afwerkingskosten. Door ditzelfde protocol neemt het grindcomité alle verplichtingen m.b.t. gemengde gebieden over. Hiertoe stelt IML 315 miljoen ter beschikking aan het Grindfonds.

De nieuwe berekeningen van de toekomstige uitgaven van de subcomités, noodzaakten ook tot de bepaling van nieuwe marges bij het vaststellen van de omslagsleutels voor deze subcomités. Hiertoe werd in artikel 5 van het ontwerp van wijzigingsdecreet het oorspronkelijke artikel 5 van het basisdecreet aangevuld met een nieuw tweede lid dat precies de nieuwe marges vastlegt. Deze nieuwe marges worden afhankelijk gemaakt van het totstandkomen van een, voor de vergunningshouders, verplicht opgelegd waarborgsysteem.

Het waarborgsysteem zelf krijgt een verplicht karakter en wordt ingevoegd in het oorspronkelijke decreet via een artikel 15bis. De invoeging geschiedt op basis van artikel 13 van het voorliggend ontwerp.

De invoering van decretaal vastgelegde heffingen, het verplicht waarborgsysteem en de daaraan verbonden nieuwe bestedingsmarges voor de subcomités, kregen een gunstig advies van het Grindcomité op 26 maart 2001, daarin gevolgd door de Inspectie van Financiën op 25 april 2001.

Tot slot werd in de samenstelling van het herstructureringscomité een raadgevend lid, aan te duiden door de VZW Toerisme Limburg, toegevoegd.

I.4. Conclusie

Voorliggend ontwerp van decreet biedt een oplossing voor tal van problemen van de grindsector in het bijzonder en de provincie Limburg in het algemeen. Het werk-met-werk-principe, het verplicht opgelegd waarborgsysteem, aangepaste heffingen en een uitgebreider sanctioneringssysteem zullen er toe bijdragen dat de ontginningen en de daaraan verbonden nabestemmingen vrij spoedig op een technisch en economisch meer aanvaardbare wijze zullen kunnen geschieden.

II. Algemene bespreking

De heer *Eddy Schuermans* betreurt het dat relatief weinig leden van de meerderheid aanwezig zijn bij de bespreking van dit ontwerp van decreet. Hij merkt op dat hij zelf betrokken was bij het opstellen van het decreet van 14 juli 1993. De wijzigingen die in dit ontwerp van decreet worden voorgesteld, lijken hem correct en logisch.

Aangezien de meeste leden van de commissie niet vertrouwd zijn met dit dossier, vraagt de heer *Mathieu Boutsen* dat de minister de bestaande situatie en de voorgestelde wijzigingen zou verduidelijken. Hij vraagt zich ook af waarom het decreet zo dringend gewijzigd moet worden.

De *minister* antwoordt dat in het basisdecreet ingeschreven stond dat het herstructureringscomité de nabestemming van de grindwinningsterreinen zou realiseren. Dit idee wordt nu verlaten : de nazorg wordt overgelaten aan de concessiehouders van de grindwinningen. Dit biedt een aantal belangrijke voordelen. Ten eerste realiseert het het werk-met-werk-principe. Wie het grind ontgint, moet ook instaan voor de nazorg. Ten tweede lost het een fiscaal probleem op, omdat men zo in een systeem van BTW met medecontractant terecht komt. Ten derde wordt men verplicht al een visie op de nabestemming van het ontginningsterrein te ontwikkelen nog voor men met de exploitatie ervan begint. De nabestemming moet immers opgenomen worden in de vergunning die aan de exploitant wordt afgeleverd. Dit impliceert een verandering van het financieringsmechanisme. De concessiehouder betaalt een heffing, die nu 50 frank per ton bedraagt voor valleigrind en 35 frank per ton voor berggrind. Deze heffing, die tot nu toe werd betaald aan het herstructureringscomité, wordt omgezet in een waarborgsysteem. Dit systeem garandeert een optimale werking, is fiscaal voordeliger en legt de verantwoordelijkheid bij de exploitanten.

Het basisdecreet beschreef op een adequate wijze wat er moest gebeuren, maar zorgde niet voor een sluitend sanctioneringssysteem. De minister merkt op dat het om grote hoeveelheden gaat. Voor valleigrind geldt voor 2001 een productiequota van 5.180.000 ton, voor berggrind een van 3.450.000 ton. Het is dan ook belangrijk dat ambtenaren over het juiste instrumentarium beschikken om efficiënt te kunnen optreden, bijvoorbeeld bij de controle op het naleven van de productiequota.

III. Artikelsgewijze bespreking

Artikel 9

In het herstructureringscomité wordt een vertegenwoordiger van de VZW Toerisme Limburg opgenomen, met raadgevende stem. De heer *Eddy Schuermans* meent dat de betonnijsverheid had gevraagd om ook de samenstelling van het onderzoekscomité te wijzigen. De heer *Guido Willen*, voorzitter van het Grindcomité, antwoordt namens de minister dat hiervoor geen kandidaturen werden ingediend. De *minister* voegt eraan toe dat de betonnijsverheid vertegenwoordigd wordt door de afgevaardigde van de Vlaamse Confederatie Bouw. Het zou wenselijk zijn dat het parlement tijdig wordt geïnformeerd over de resultaten van het onderzoekscomité in zijn zoektocht naar alternatieven voor grind.

Over de andere artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

IV. Stemming

Het ontwerp van decreet wordt eenparig aangenomen met 8 stemmen.

De verslaggever,

De voorzitter,

Anne-Marie BAEKE André-Emiel BOGAERT